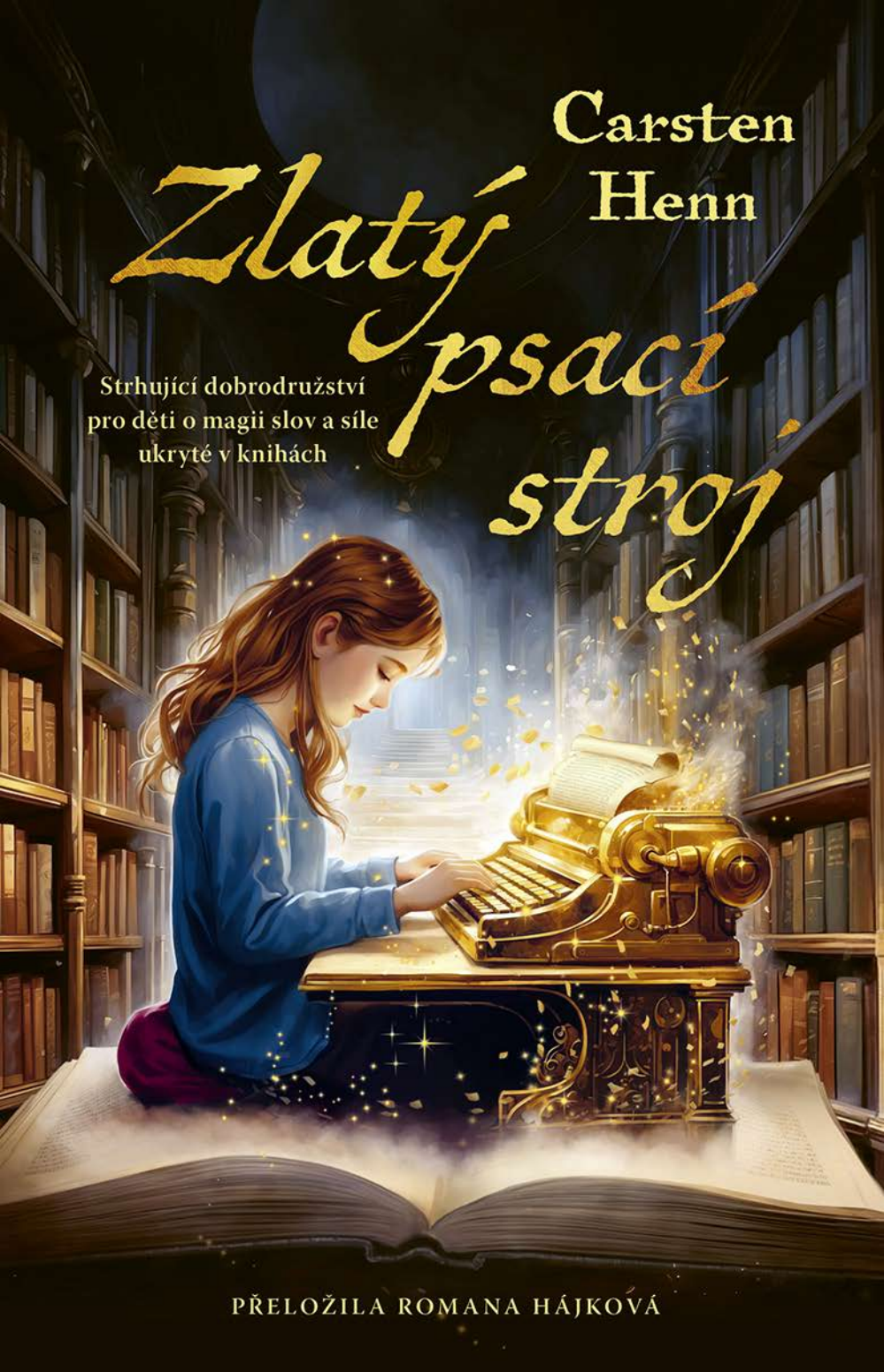

Carsten Henn
Zlatý psací stroj
Strhující dobrodružství pro děti o magii slov a síle ukryté v knihách
PŘELOŽILA ROMANA HÁJKOVÁ

Zlatý psací stroj

Carsten Henn

Zlatý psací stroj

přeložila Romana Hájková

First published in German under the title
»Die goldene Schreibmaschine«
by Carsten Henn
© Verlag Friedrich Oetinger, Hamburg 2024
Published by agreement with Verlag Friedrich Oetinger, Hamburg, Germany.

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.

Translation © Romana Hájková, 2026
Cover © Tobia Goldschalt, 2026
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2026

ISBN 978-80-277-8556-8

Pro Fredericka a Charlotte – moje největší učitele

„Náš svět je utkán
z příběhů, myšlenek a nápadů.
Jsou odolnější, pevnější a ostřejší
než veškerý kov, jakékoli dřevo a každý kámen.
Ovládáš slova,
ovládáš svět,
ale ovládáš taky sám
sebe?“

Eurich von Gutenberg

1

Žádné dvě duhy nejsou stejné.

Díky lomu světla vidí každý jinou duhu bez ohledu na to, jak blízko u někoho dalšího stojí. Takže každá duha existuje jenom pro jednoho člověka na tomhle světě, každá je jedinečná.

Emily se dívala z okna třídy Z08.23 ve škole Johannese Gutenberga a hledala na obloze duhu, která by tam byla jenom pro ni. Špičkou prstu nakreslila na studené sklo oblouk, jako by tím chtěla nějakou přilákat.

Ale vesmír pro ni dnes žádnou duhu neměl.

Stejně to byl zvláštní druh vesmíru. Na jednu stranu byl vysloveně skoupý na šťastné náhody, jako je třeba výhra v loterii nebo získání jedničky z tělocviku. A na

druhou stranu byl nanejvýš štědrý k těm, kteří měli naprosté minimum mozkových buněk.

Emily si jenom přála, aby jich ve škole nebylo tolik.

Nejlepší strategií bylo držet se mimo jejich zorné pole. Být co nejnenápadnější a tak nějak splývat s pozadím.

Jenže Emily měla bohužel zvyk, který tohle neumožňoval.

Vyučování mělo začít co nevidět. Emily si před každou hodinou připravovala věci na lavici. Vytahovala z batohu učebnice a sešity a tužky s pery řadila tak, aby byly od největší do nejmenší. Penál pokládala souběžně s krajem lavice, přesně pět centimetrů od něj. Potom umístila ořezávátko a gumu vždycky na stejná místa pod penál.

Emily to nedělala proto, že by to pokládala za hezké. Dělala to proto, že takhle to bylo správné. A dobře věděla, že stejně tak by si mohla na čelo namalovat červený křížek, protože právě kvůli tomu byla pravidelně terčem posměšků, opovržení a někdy i papírových koulí. Jenže ona tenhle pořádek potřebovala, neboť její život byl už léta v nepořádku. Asi sedmkrát se stěhovali, protože její matka nebo otec dostali novou práci. Naštěstí teď už skoro rok žila u svých prarodičů, v jediném domě, ve kterém se kdy cítila doma.

Znovu vyhlédla z okna. Pořád žádná duha. Ale možná její rodiče právě jednu vidí v Dubaji.

I když v poušti jsou duhy ještě vzácnější než v oázách.

„Promiň, že tě ruším, Emily. Evidentně ti pohled z okna připadá zajímavější než moje hodina. Pravděpodobně proto, že jsi tak chytrá a moje vysvětlování tě nudí."

„Ne, já jsem jenom zrovna –"

Doktor Günter Dresskau ji nenechal dokončit větu. Měla ho nejen na matematiku, ale i na dějepis. V tomhle

případě k ní vesmír nebyl laskavý ani v nejmenším. „Když se tak nudíš, pojď k tabuli," usmál se. Doktor Dresskau se vůbec uměl velmi dobře usmívat. Dokonce to vypadalo velmi upřímně. A přitom vám vlastně plival do obličeje.

„Nenudím se a nikdy jsem neřekla, že jsem chytrá!"

„Takže jsi hloupá?" Jeho úsměv se ještě rozšířil. „Správný úsudek je prvním krokem ke zlepšení! A proto, že jsi hloupá, bys teď měla jít k tabuli. No tak honem, šup, šup."

Emily vstala, zastrčila židli pod lavici a došla k tabuli. Tázavě pohlédla na učitele. Jak moc ji ještě dnes poníží?

„Co mám spočítat?"

„Správnější by bylo, co *smím* spočítat? Protože to, že *smíte* chodit na tuto školu, je velké privilegium! Děti v jiných zemích vám to závidí." Demonstrativně zvedl obočí. Ve třídě se začal ozývat šepot a Emily se zdálo, že na tvářích několika spolužáků vidí zlomyslné úšklebky.

„Co smím spočítat?"

„Vypočítej laskavě nulovou hodnotu následující funkce: $y = -2x + 3$." Hlučně a rytmicky psal na tabuli. Vrz. Ťuk. Vrz. Ťuk.

„To jsme ještě neprobírali. To je až v osmé lekci."

„Aha, takže ty tedy přesně víš, co máte umět? Jsi snad učitelka?"

„Ne…"

„Ne, přesně tak! To, na co jsem se ptal, jsou všeobecné znalosti. Copak tě rodiče nic nenaučili?"

„Ale tohle tady přece nikdo ne–"

„Neodváděj pozornost!" Dresskauův hlas byl ostrý jako břitva. „Na tom, co vědí nebo nevědí ostatní, vůbec nezáleží. Tady jde jen o tebe."

Na oficiálních školních akcích se choval úplně jinak, byl přátelský a okouzlující, především k Emilyině matce,

se kterou kdysi ve škole seděl v jedné lavici. Byl k ní tak sladký, že to působilo až odporně. „Takže, můžeš ten úkol vyřešit, nebo ne?“

„Nemůžu,“ odpověděla Emily tiše.

„Neslyším tě!“

„Nemůžu!“ Tentokrát Emily skoro vykřikla.

„Tvoje drzé chování je doslova strašné. Sedni si. A do příští hodiny napíšeš pětistránkový sloh o lineárních funkcích.“

„Ale další hodina je už zítra. A budeme psát test, na který se musím učit!“

„Tak, a teď už ten sloh bude mít deset stránek. Zkus ještě odmlouvat a bude jich dvacet. Tak co? Ještě nějaké protesty?“

Ne, žádné. Emily se otočila a vykročila směrem ke svojí lavici. Zdálo se jí, že většina spolužáků se škodolibě usmívá. Lasse sklopil hlavu a dělal, jako že tam není. Asi byl v rozpacích. Ví, jak moc by ji teď potěšil jeho úsměv? Od chvíle, kdy poprvé vstoupila to téhle třídy, si přála jenom tuhle jedinou věc. V jejích představách byl Lasse rytíř, hrdina, který ještě nevěděl, že dokáže ochočit draky. Viděla ho i jako piráta z Karibiku nebo prince-vlkodlaka, člena mocného klanu. Všude, kde mohla, si představovala tohohle vysokého, světlovlasého a pohledného kluka.

Naopak Frederick se díval přímo na ni a povzbudivě se usmíval, což na Emily působilo jako živá voda. Její nejlepší kamarádka Charly byla v obličeji úplně bledá a usmát se nedokázala. Působila, jako by u té tabule stála ona sama. Vždycky všechno tak hluboce prožívala. Když člověk potřeboval někoho, kdo by mu rozuměl, bylo to dobré. Ale pokud jste nechtěli, aby se někdo cítil stejně špatně jako vy, tak to moc dobré nebylo.

„Pomaleji by to už nešlo?“ vyštěkl Dresskau. Svůj bezpečný přístav, lavici a židli, měla už jenom pár kroků. „Vlastně, když o tom tak přemýšlím, bylo by z pedagogického hlediska naprosto nevhodné, aby sis teď směla sednout. V podstatě by to byla odměna za tvoji neznalost. A přitom je tu ještě tolik úkolů k vyřešení.“

Emily se najednou udělalo špatně a křečovitě se jí sevřel žaludek.

Frederick zvedl ruku.

„Teď ne,“ řekl Dresskau.

„Mám otázku ohledně domácího úkolu. A chtěl bych si to ujasnit, ještě než hodina –“

Doktor Dresskau se na něj otočil. „Já moc dobře vím, o co se teď tady pokoušíš! Ale ujišťuji tě, že moji pozornost od svojí malé kamarádky neodvedeš! A v příští hodině si tě podám. Nenechám ze sebe dělat blázna takovými spratky, jako jste vy!“

Avšak přesně to se právě v tom okamžiku stalo.

Dresskau si neuvědomil, že Frederickova poznámka odvedla jeho pozornost od úplně jiné akce. Frederick dal totiž předtím znamení Charly, která seděla na druhé straně třídy u okna, aby ho otevřela a nasypala na římsu drobky od chleba, který měla ke svačině.

A výsledek téhle akce se zrovna dostavil.

Dresskau se prudce otočil a cukl sebou. „Okamžitě vyžeňte to odporné špinavé zvíře ven! Rychle!“ Rozběhl se ke dveřím učebny. „Copak jste neslyšeli? *Hned!*“

Tohle byl další důvod, proč Emily neměla Dresskaua ráda. Bál se ptáků, a proto jimi opovrhoval.

Frederick mezitím naházel další drobky i na podlahu a holub vletěl ještě hlouběji do třídy.

Dresskau vyběhl na chodbu a práskl za sebou dveřmi.

O holuba se dál nikdo nezajímal. Potom zvonění ohlásilo konec hodiny a on sám vyletěl z okna, jako by se přestávka vztahovala i na překrmené ptáky.

A teď to byla Emily, kdo se smál.

2

Když Emily po vyučování odcházela s Frederickem a Charly ze třídy, ani jeden z nich se o debaklu s Dresskauem nezmínil. A ona si tak znovu uvědomila, jak moc zlé to bylo. Zatímco stáli na chodníku a čekali, Emily si svoje nejlepší kamarády pořádně prohlédla. Musela uznat, že opravdu nevypadali jako tým superhrdinů. Alespoň ne takový, který by z každého filmu udělal kasovní trhák. Ještě tak možná Charly, protože té se už podařilo zmlátit jednoho kluka, i když byla dost drobná a se svými blond kudrlinami vypadala jako figurka Ježíška, kterou si každý rád pověsí na vánoční stromek. Ale Charly klamala tělem. Ve skutečnosti měla tři starší bratry, takže znala veškeré zápasnické chvaty a triky.

A taky měla skvělou vlastnost, která ale rozhodně nebyla superhrdinská: vnímala pocity, jako by to byly chutě. Každá emoce, kterou prožívala, jí i nějak chutnala. Ať už chtěla, nebo ne. Téhle vlastnosti se normálně říká synestézie, ale Emily to připadalo spíš jako magie.

Frederick byl vysoký hubený kluk a bydlel naproti jejím prarodičům. Uměl zatraceně dobře hrát na zobcovou flétnu, což by mu zřejmě v zachraňování světa moc nepomohlo. Byl ale zároveň mimořádně dobrý ve všech oborech přírodních věd a taky byl velkým fanouškem sci-fi a fantasy, ať už se jednalo o knížky, komiksy, nebo počítačové hry. Věnoval se i triatlonu, což znamenalo cyklistiku, plavání a běh, i když Emily nikdy nevěděla, v jakém pořadí. Jeho největším přáním bylo letět lesklou kosmickou lodí nekonečným vesmírem. A v ideálním případě by v té vesmírné lodi bylo i dost místa na triatlon, samozřejmě včetně jezera. Někteří lidé s Frederickem moc dobře nevycházeli, protože vždycky říkal, co si myslel, a nenáviděl lhaní. Emily se to naopak moc líbilo, protože s Frederickem člověk vždycky věděl, na čem je.

Ti tři se znali už od školky, jenže potom začalo to protivné stěhování. Ale od té doby, co Emily žila u svých prarodičů, se jí zdálo, jako by se nikdy nerozdělili.

S Frederickem měli zvláštní rituál: když se jeden z nich nudil nebo si potřeboval popovídat, jednoduše dal do okna plyšového slona Benjamína Kvítka, kterého oba shodou okolností kdysi dostali jako dárek. Samozřejmě že jeho příběhy už dávno nesledovali, ale ani jeden z nich neměl to srdce slona s červenou čepicí vyhodit. Vždyť i plyšáci byli svým způsobem zvířata.

„Proč si nás tak prohlížíš?“ zeptal se Frederick a zamračil se.

„Děje se něco? Hmm, chutná to jako kiwi," řekla Charly. „Proč se směješ?"

Rozhodně nejsme tým superhrdinů ani tajný spolek, a už vůbec ne skupina soukromých detektivů. Jsme prostě jenom kamarádi. I když vlastně, proč *jenom*? Mít kamarády, to je přece něco! A čím méně jich člověk měl, tím cennější byli. Protože všechny věci, kterých je málo, jsou vzácné. Kdyby zlato bylo tak běžné jako octomilky, nikdo by za něj neutratil ani cent, říkala si v duchu Emily.

Dnes ji vyzvedávala její babička Rose (její skutečné jméno bylo Heiderose, ale nikdo jí tak neříkal) a měly namířeno do knihovny Anny Amálie. Babička vzala do auta i Charly a Fredericka, protože bydleli po cestě.

Oba kamarádi si jízdu v autě Emilyiny babičky, kterému říkali „Muzeum na kolečkách", velmi užívali. Rose totiž odjakživa milovala zařizování a všelijaké dekorace. Doma už všechno zcela zaplnila a obrazy, fotografiemi a dekorativními předměty zkrášlila už dokonce i zahradní domek a garáž. A nezastavila se ani u auta.

První věc, kterou udělala, bylo, že mu dala jméno. Gertruda. Na památku její matky, první ženy v rodině, která kdy získala řidičský průkaz. A potom vyzdobila interiér auta tak, jak by si to Gertruda přála: na sedadla upletla potahy s květinovým vzorem a zevnitř dveře pomalovala muškáty (Gertrudinými oblíbenými květinami). Na palubní desku a přihrádku nalepila nejrůznější předměty, včetně kývající se hlavy Johannese Gutenberga a miniatury knihovny Anny Amálie. Oblečení babičky Rose bývalo stejně barevné a stejně chaotické jako její auto, což některé lidi vedlo k domněnce, že je barvoslepá. Prostě kombinovala různé kusy oblečení, které se jí líbily, i když se k sobě vůbec nehodily.

A ještě něco bylo na Rose ve srovnání s ostatními babičkami jiné. Nejela ani pomalu, ani opatrně, ale naopak velmi rychle a vždycky měla přednost v jízdě. Zdálo se, že vůbec neslyší rozzlobené troubení ostatních aut, protože řídila s velkou chutí a radostí.

Poté co dovezla domů nejprve pořádně otřeseného Fredericka a pak závratí omámenou Charly, pokračovala do knihovny, kde jí brzy začínala služba.

Pro Emily byla knihovna Anny Amálie nejkrásnějším místem na celém světě.

3

O něco později se Emily dívala z okna do rozlehlého, nádherně upraveného parku knihovny. Listy starých dubů se jemně pohupovaly v letním vánku a poskytovaly příjemný stín.

V tu chvíli se cítila krásně, bezpečně, a dokonce i trochu šťastně. Tak šťastně, jak se jen člověk mohl cítit, když z něj někdo před chvílí a přede všemi spolužáky udělal největšího hlupáka na světě.

Každý potřebuje nějaké svoje bezpečné místo. Může to být velká skříň, do které se vejde úplně celý, ztrouchnivělá lavička někde u jezera, případně zahradní domek s kamny na dřevo.

Emily měla knihovnu.

A v ní stál ušák, který za léta používání nasbíral tolik různých skvrn jako ohmatané japonské manga komiksy. Křeslo bylo poměrně dost prosezené a přímo uprostřed mělo velkou prohlubeň, která však byla tak úžasně pohodlná, že se z něj člověku nechtělo nikdy vstát.

A občas bylo opravdu zatraceně těžké to udělat.

Emily si zula boty a s pokrčenými koleny se usadila v křesle. V ruce držela knihu, kterou musela přečíst na hodinu němčiny. Něco muset číst, to není nikdy dobré. V takových případech ztrácí svoje kouzlo i ten nejlepší příběh.

Proto se Emily raději dívala z okna do malého parku, na ševelící koruny stromů. Když zafoukal vítr a člověk přivřel oči, vypadaly listy starých dubů jako peří velkých zelených ptáků.

Knihovna Anny Amálie byla krásná čtvercová budova obehnaná příkopem s malým visutým mostem, který byl už po staletí spuštěný a nebylo možné ho zvednout. Mohutné vnější zdi byly opatřeny bílým nátěrem, okenní rámy a okenice měly malinově červenou barvu a korouhvička na nejvyšší z pěti věží byla z lesklého zlatavého kovu. Všechny místnosti byly až po strop zaplněny knihami, ať už to byl velký světlý Rokokový sál, kde se každý cítil jako šlechtic, krbový pokoj, šatna, nebo malé odkládací komory, kde kdysi spávalo služebnictvo. A všude byly police plné katalogizovaných knih.

Emilyin ušák stál v bývalé kuchyni, kde teď byly uskladněny staré knihy z oblasti přírodních věd. Police byly dokonce i v původní troubě.

Zhluboka se nadechla a ještě hlouběji se zavrtala do křesla. V její knihovně bylo všechno v pořádku. Alespoň prozatím.

Knihovna samozřejmě nepatřila Emily, ale nějaké nadaci. Jenže nikdo z nich se tady dosud neukázal. Budovu vypadající jako zámek nechal na začátku 18. století postavit Eurich von Gutenberg, potomek Johannese Gutenberga, geniálního a legendárního vynálezce moderního knihtisku.

Podle vyprávění byl Eurich zmatený podivín, a někteří z jeho současníků ho dokonce považovali za duševně nemocného. A potom, ze dne na den, prostě beze stopy zmizel. Hned vedle kuchyně, v Rokokovém sále, visela jeho podobizna. Byl to nádherný obraz v rámu ze vzácného třešňového dřeva a Eurich měl na něm impozantní červený klobouk s pavím perem. Stál před knihovnou Anny Amálie vedle stolu se stohem těžkých, v kůži vázaných knih, z nichž vylétávaly stránky jako bílí ptáci. Čím výš stoupaly, tím tmavší jejich papír byl, až se – v určitém okamžiku – už nedaly na ponurém tmavém pozadí vůbec rozeznat. Když člověk přišel blíž, mohl vidět, že ze stránek knih odlétávají věty, slova a písmena a točí se jako vodní vír zezdola nahoru, dokud se nakonec nerozpustí v páru.

Emily nahlédla do Rokokového sálu, kde se právě objevil nějaký návštěvník. Jeho krok byl rázný a energický; zdálo se, jako by pochodoval.

Rychle se sehnula, protože to byl ten zatracený Dresskau. Co tady vlastně dělá? Copak ji nemůže nechat na pokoji ani ve volném čase? S každým jeho blížícím se krokem bilo její srdce rychleji. I když nebyli ve škole, určitě by si i tady našel způsob, jak ji ponížit. Tady, na jejím bezpečném místě.

Na jejím *kdysi* bezpečném místě.

Najednou se zastavil.

Emily slyšela jeho dech, vnímala, jak se prudce nadechuje a vydechuje. Rozhlíží se při tom? Hledá ji? Uvidí už brzy jeho tvář? Vteřiny se vlekly, jako když ze lžičky odkapává hustý med.

Nakonec znovu vykročil, ale neblížil se, naopak se pomalu vzdaloval.

Emily by jistě mohla zůstat sedět v křesle. Bylo by to logické, správné a rozumné.

Ona však vstala, tiše došla ke dveřím a opatrně se podívala za roh.

Dresskau stál před vysokou policí a pomlaskával, což dělával, jen když byl nespokojený.

Emily se ten zvuk líbil.

Najednou rychle uchopil knihu, starý zaprášený atlas, podíval se do police na místo, odkud ho vytáhl, a potom ho spěšně zasunul zpátky. Vzal další knihu vázanou v kůži, zase se podíval na zadní stranu police a opět svazek s nespokojeným mlasknutím, které znělo skoro jako prásknutí bičem, vrátil zpět.

Zběsile vytahoval knihu za knihou, přičemž každou další bral do ruky rozzlobeněji, a vztekle je zastrkoval znovu na místo. Když sahal po třicáté první, stalo se něco neobvyklého.

Mraky na obloze se trochu roztrhaly a slunce náhle vyslalo teplý zářivý paprsek jedním z oken. Trvalo to jenom vteřinu, nanejvýš dvě.

V polici s knihami se najednou něco zlatě zatřpytilo.

Když se ale Emily podívala pozorněji, jasné světlo zmizelo.

Nemohla se dočkat, až Dresskau z knihovny odejde a ona se bude moct jít podívat, co způsobilo ten třpyt. Pokud najde něco zlatého, určitě ji čeká vysoká odměna!

A díky té odměně by její rodiče už nemuseli pracovat v zahraničí a mohli by se vrátit.

Ale s každou minutou si byla čím dál tím méně jistá, kde ten záblesk vlastně viděla. Když nadávající Dresskau, poté co vytáhl devadesát sedm knih, odešel, mohla se Emily konečně jít podívat. Ale bohužel, nic nenašla. A nezáleželo na tom, z jakého úhlu si polici prohlížela.

Jak je to možné? Copak si ten třpyt jenom představovala?

Zítra se podívá ještě jednou!

Doufejme, že se tu Dresskau už znovu neobjeví.

4

Sytě žlutý dům Emilyiných prarodičů stál naproti staré-
mu, kdysi nádhernému, ale teď už značně zchátralému
a z velké části zarostlému krytému bazénu. Dům byl malý
i velký zároveň. Malý proto, že stál mezi dvěma většími
a vypadalo to, jako by ho chtěly rozmáčknout. A velký
proto, že měl mnoho místností – i když byly všechny
malé. Emilyini prarodiče obývali přízemí. Dřív bydleli
v celém domě, ale postupně jim stačilo čím dál méně
prostoru a taky měli čím dál menší chuť chodit po scho-
dech, takže horní patro zůstalo volné a později přišlo
vhod Emilyiným rodičům, když hledali bydlení pro sebe
a svoji dceru a neměli peníze na to, aby si dovolili něco
vlastního.